IT-"TERRA SANCTA MUSEUM" FIL-KUNVENT TAL-FLAĠELLAZZJONI

Greg Friedman ofm

The Holy Land Review, Vol. 9, No. 4 (Autumn 2016), 24-29.

Xi ftit aktar minn sena ilu, jiena attendejt ċerimonja tat-tberik tal-"ewwel ġebla" taż-żona li l-Kustodja Franġiskana għażlet biex fiha toħloq preżentazzjoni multimedjali fuq il-*Via Dolorosa* (It-Triq tas-Salib). Dan il-proġett għandu l-iskop li jkun l-ewwel wieħed f'sensiela ta' spazji ġodda jew rinovati ta' mużewijiet taħt l-isem ta' *Terra Sancta Museum*.

Il-patrijiet, mistednin u membri tat-tim li għen fil-ħidma ta' dan il-proġett inġabru fis-sala maġenb il-kunvent tal-Flaġellazzjoni fil-Belt il-Qadima ta' Ġerusalemm. Din hi s-sede tal-Kustodja għaċ-ċentru ta' studji bibliċi u arkeoloġiċi, l-i*Studium Biblicum Franciscanum*. Fl-istess żona hemm żewġ kappelli, waħda li tfakkar il-flaġellazzjoni ta' Ġesù, u l-oħra l-kundanna ta' Ġesù u l-post li fih refa' s-salib. Viċin tibda l-*Via Dolorosa,* it-Triq tas-Salib tradizzjonali, kull nhar ta' Ġimgħa, immexxija mill-Franġiskani. Dan l-ispazju hu magħruf bħala *Lapidarium*, u jinkludi xi fdalijiet ta' ħitan Rumani ta' żmien Ġesù.

Aktar tard dakinhar, il-Franġiskan Patri Eugenio Alliata, arkeologu magħruf tal-Kustodja u konsulent ewlieni tal-proġett, spjegali t-tifsira storika ta' dan il-post: "Hawnhekk jinsabu l-fdalijiet minn żmien Ġesù, mill-epoka Erodjana, u oħrajn mill-belt Rumana, *Aelia Capitolina*, minn żmien l-Imperatur Adrijanu. Skont it-tradizzjoni, dan il-post hu wkoll il-post tal-*praetorium* fejn Ponzju Pilatu kien joqgħod meta kkundannaw lil Ġesù għall-mewt. Għaldaqstant, dak kollu li jinsab f'dan il-post jitqies importanti mil-lat reliġjuż, u l-Franġiskani ħadu kura b'għożża ta' dawn il-fdalijiet sa minn meta sabuhom. Sal-lum nistgħu naraw li l-fdalijiet għadhom fi stat tajjeb, u aħna għandna l-ħsieb li nuru lil kulħadd dak li l-antenati tagħna ppreservaw għalina."

Malli l-folla ta' patrijiet u mistednin inġabret għaċ-ċerimonja, jiena tlajt fuq żewġ ġebliet kbar li kienu jinsabu fuq in-naħa tal-lemin ta' dik is-sala li kellha ħitan b'ġebel kbir. Il-Kustodju tal-Art Imqaddsa, li kien għadu Patri Pierbattista Pizzaballa (illum Arċisqof Titulari ta' Verbe u Amministratur Apostoliku tal-Patrijarkat Latin ta' Ġerusalemm), bierek ġebla ta' tifkira li kien fiha dokumenti li jimmarkaw dan l-avveniment, u mbagħad din il-ġebla tkaħħlet fil-paviment tas-sala. Jiena nżilt bit-trab fuq it-tonka u b'kurżità biex nara kif dan il-post se jiġi utilizzat.

Esperjenza ta' ħsejjes, dwal u immaġini

F'April ta' din is-sena sibt tweġiba għall-mistoqsijiet tiegħi. Ġejt milqugħ f'dan l-istess post, li issa kien radikalment trasformat. Il-gwida tiegħi kienet Manuela Pegoraro, li kienet ikkordinat il-grupp ta' storiċi, arkeoloġi, esperti awdjoviżwali u disenjaturi għall-proġett f'isem l-*Associazione Pro Terra Sancta* (ATS) – organizzazzjoni mhux governattiva mwaqqfa mill-Kustodja Franġiskana tal-Art Imqaddsa biex tagħti sosten lil diversi proġetti, l-aktar favur il-foqra fl-Art Imqaddsa.

L-ispazju kien ġie trasformat f'żona ta' esibizzjoni kbira biżżejjed biex tilqa' folla mdaqqsa ta' viżitaturi. Jiena ngħaqadt ma' grupp ta' viżitaturi Franċiżi, u hekk kif id-dwal tnaqqsu nstemgħet vuċi rrekordjata: "Jiena Ġerusalemm… "

Bl-użu ta' ħsejjes, dwal u immaġni, din il-preżentazzjoni multimedjali ġiet projettata fuq il-ħajt tal-lemin tas-sala, u bdiet bil-paviment storiku deskritt minn Patri Eugenio Alliata, li hu d-direttur tal-Mużew Arkeoloġiku. Aħna ġejna mistiedna nimmaġinaw il-post li fih Ġesù waqaf meta ġie kkundannat għall-mewt, u fejn, anqas minn seklu wara, fuq ir-rovini ta' Ġerusalemm, l-Imperatur Adrijanu bena belt li semmiha għalih innifsu, belt kompluta b'tempju lil Ġove mibni fuq is-sit tal-kurċifissjoni ta' Ġesù.

Fiċ-ċentru tas-sala, permezz ta' immaġini projettati, ħsejjes u rakkonti, ġiet ippreżentata l-istorja tal-Belt il-Qadima, kif ukoll kif id-devozzjoni tradizzjonali tal-*Via Dolorosa* żviluppat matul iż-żmien.

Fl-aħħar nett, fuq il-lemin estrem, wieħed jista' jara xbihat ta' dawl li jimxu matul il-ħajt, li jfakkruk fil-passi tal-pellegrini matul is-sekli. Xi ilħna jidwu t-tifkiriet

tal-pellegrina Egeria fir-raba' seklu, ta' San Franġisk t'Assisi, u ta' oħrajn, u jistednuk biex toħroġ u tibda miexi fit-Triq tas-Salib kif għamlu huma.

Preparazzjoni għall-*Via Dolorosa*

Manuela Pegoraro qaltli: "Il-Franġiskani jarawha bħala strument biex jispjegaw kif żviluppat il-*Via Dolorosa* li l-pellegrini jimxu meta jiġu hawn fl-Art Imqaddsa. Aħna ridna nagħtuhom għodda sempliċi u moderna biex jifhmu fejn jinsabu, l-importanza ta' dan is-sit, u fejn se jmorru jimxu."

Hi fehmet is-sens storiku ta' dan l-ispazju multimedjali. "Meta, ftit sekli wara l-qawmien ta' Ġesù mill-mewt, il-pellegrini bdew jiġu hawnhekk, huma kienu jimxu fuq il-*Via Dolorosa*, mill-post li fih Ġesù ġie kkundannat fil-Fortizza Antonia.

Il-Fortizza Antonia ma għadhiex teżisti, u l-arkeoloġi mhumiex ċerti għal kollox fejn kienet eżattament. Imma l-Kunvent tal-Flaġellazzjoni jidher li hu mibni qrib tal-aktar post probabbli. L-arkeoloġi tal-Flaġellazzjoni kixfu partijiet li sa issa ma kinux jidhru ta' dak li ħafna jaħsbu li kien il-*Lithostrotos*, il-post fejn Pilatu għamel ġudizzju fuq Ġesù. Qabel il-viżitaturi li kienu jmorru jżuru l-Kunvent tal-*Ecce Homo* tas-Sorijiet ta' Sijon, bieb ma' bieb mal-Flaġellazzjoni, setgħu jaraw li hemmhekk jinsabu ġebel Erodjan.

Pegoraro spjegatli: "Il-frammenti li naraw f'dan l-ambjent multimedjali nkixfu eżattament fl-istess żona. Fihom skrizzjonijiet Rumani minn żmien Adrijanu imma wkoll frammenti mill-perjodu Erodjan, u hekk imorru lura għal qabel żmien Ġesù."

L-isfida li ngħaqqdu l-passat mal-preżent

Pegoraro qaltli li ma kinetx ħaġa faċli li wieħed jgħaqqad il-ġebel tal-qedem mat-teknoloġija tal-lum. "Naħseb li kienet sfida kbira, imma aħna nħossuna xxurtjati, għaliex kellna grupp multikulturali li kellu kompetenzi differenti. Bdejna mill-għejun arkeoloġiċi li pprovdielna Patri Eugenio Alliata."

Biex tinkorpora l-fundament ta' studju tal-proġett mal-kapaċità esperta meħtieġa biex tiġbed l-attenzjoni tal-pellegrini, l-ATS għażlet ditta Ġermaniża li għandha esperjenza li toħloq rappreżentazzjonijiet multimedjali għall-mużewijiet. "Huma ġabu magħhom il-parti artisitika u għenuna biex noħolqu xi ħaġa aktar sempliċi, aktar emotiva u narrattiva.

"Aħna ridna xi ħaġa li l-pellegrini jistgħu jżuruha qabel ma jibdew mexjin tul il-*Via Dolorosa* – tip ta' introduzzjoni – u naħseb li rnexxielna noħolqu xi ħaġa li tixraq lil bosta tipi ta' udjenzi. Hekk min hu espert dwar Ġerusalemm, dwar l-arkeoloġija u l-istorja ta' Ġerusalemm, isib diversi affarijiet interessanti. Min jiġi hawnhekk għall-ewwel darba jkollu mappa biex jifhem fejn qiegħed meta jimxi tul il-*Via Dolorosa*.

"Aħna nifhmu li l-udjenzi żgħażagħ iħobbu l-animazzjoni u l-multimedja u s-"soundtrack", għaliex tixbah xi ftit il-film, imma fil-fatt hi film *li jdaħħlek fit-trama tiegħu*, u huma jħobbu dan kollu. Il-pellegrini reliġjużi jħobbu l-aħħar parti, għaliex fiha nużaw projezzjonijiet ta' dawl biex nirrappreżentaw il-pellegrini tal-passat, u hekk iħossu li huma qrib tagħhom."

L-esperjenza multimedjali fetħet f'Marzu li għadda. "Għamilna ftuħ privat, għaliex ridna nittestjaw u nifhmu r-reazzjoni tal-viżitaturi. Minn dak iż-żmien ftaħna din ir-rappreżentazzjoni bi tmien lingwi, u ridna naraw jekk il-lingwi kollha kinux effettivi, jekk l-awdjo jaħdimx tajjeb, u jekk is-"soundtrack" ma jitfix ir-rakkont. U hekk matul l-ewwel xahar għamilna xi tibdiliet żgħar. Sadanittant ikkuntattjajna diversi gwidi tat-turisti fl-Art Imqaddsa biex nuruhom x'inhi din ir-rappreżentazzjoni multimedjali u għaliex naħsbu li hi importanti għall-pellegrini li jidħlu jarawha."

Proġetti futuri għat-Terra Sancta Museum

Wieħed mis-sigrieti l-aktar għeżież tal-istorja Franġiskana fl-Art

Imqaddsa hu x-xogħol li wettqu l-patrijiet matul is-sekli li fihom huma ħadu ħsieb tas-santwarji. Bir-realizzazzjoni ta' din l-esperjenza multimedjali, l-ATS issa tħares 'il quddiem lejn il-fażi li jmiss tal-proġett tat-Terra Sancta Museum – ir-rinnovament tal-Mużew Arkeoloġiku tal-Kunvent tal-Flaġellazzjoni.

Skont Manuela Pegoraro, dan kien fil-fatt l-ewwel mużew arkeoloġiku fl-Art Imqaddsa, li fetaħ fil-bidu tas-seklu 20 għal studjużi tal-i*Studium Biblicum Franciscanum*. Hawnhekk huma kienu kapaċi jesibixxu r-riżultati tal-iskavi tagħhom u l-kollezzjonijiet li ngabru mill-patrijiet matul is-sekli.

Il-pjan hu dak "li nġeddu b'mod radikali l-mużew u nirranġaw il-kollezzjonijiet biex jidhru bħala pellegrinaġġ arkeoloġiku matul iż-żoni u żminijiet differenti tal-esperjenza ta' Ġesù. Il-persuni li jafu l-Evanġelju mhux dejjem ikollhom relazzjoni faċli mal-frammenti arkeoloġiċi. U aħna ma rridux li dan ikun biss mużew għall-esperti. Aħna rridu li dan ikun mużew għall-pellegrini." Parti mill-ħidma strutturali l-aktar iebsa diġà bdiet, u l-ATS qegħda tkompli biex issib fondi għal dan il-proġett.

Pegoraro żiedet: "Pellegrinaġġ fl-Art Imqaddsa hi l-ewwel ħaġa li persuna Kattolika jeħtieġ li tagħmel biex tgħin lill-Insara tal-Art Imqaddsa, anke qabel ma tiskopri s-sbuħija tal-Postijiet Qaddisa."

ĠEDDED L-ABBONAMENT TIEGĦEK

L-ART Imqaddsa
RIVISTA BIBLIKA

TIĠDID L-ART IMQADDSA 2017

ABBONAMENT:

€10 fis-sena

€15 jew aktar Sostenitur

TOĦROĠ KULL 3 XHUR

Kummissarjat tal-Art Imqaddsa
8, Triq Santa Luċija,
Valletta, VLT 1213
Malta
Tel: 2124 2254
E-mail: comalt@ofm.org.mt
www.ofm.org.mt

Jekk irċevejt ir-Rivista b'xejn għaliex ġejt l-Art Imqaddsa mal-Franġiskani, ħallas l-abbonament biex tkompli tirċiviha.

Kunjom ____________________

Isem ____________________

Indirizz ____________________

____

____

Kodiċi Postali ____________________

Qed nibgħat € ____________
bħal abbonament għall-2017

Pellegrinaġġi Franġiskani 2017

Ikteb jew ċempel:
Kummissarjat tal-Art Imqaddsa

8, Triq Santa Luċija,
Valletta VLT 1213, Malta
Tel: 2124 2254
E-mail: comalt@ofm.org.mt
www.ofm.org.mt

Art Imqaddsa

10 - 18 Mejju
13 - 21 Lulju
17 - 25 Awwissu
10 - 18 Settembru

Art Imqaddsa *Extra*

6 - 16 Novembru

Assisi

28 Awwissu - 2 Settembru